

KAREL ČAPEK: ŘEŘAVÉ SRDCE DOMU

Řeřavé srdce domu svítí noc a den, den a noc za slídovými dvířky; klidné, žhoucí, mírně praskající srdce, jež vydechuje vlídné teplo horkou klenutou hrudí, zatímco venku se střídá první listopadový sníh s prvním prosincovým deštěm; radost domova, teplý útulek, věčné uctívání ohně a tak dále. Rozumějte, mluvím o amerických kamnech.

Tak mně je dva odborníci postavili do pokoje, jedna dvě v nich zatopili, a já jsem si před ně sedl na bobek a vymýšlel jsem všechna ta vděčná slova, kterými jsem výše začal. Teď, řekl jsem si, budou hořet a svítit až do jara, jako věčná lampa, jako oheň vestálek, jako nějaký domácí oltář. Ráno a večer se do nich něco nasype, to už udělá Tonička, a já budu vedle nich psát a chvílemi je uctívat. A je to.

Nuže, hned prvního rána běžím k řeřavému srdci domu: a hledme, je černé a studené. Cítím se ošizen, volám bouřlivě odborníka a trpce si stěžuji: řeřavé srdce mi zhaslo. Odborník chvíli zasmušile poslouchá, pak se podívá na kamna a řekne: "No jo, když jste nezavřeli komín a protitah."

Dobrá, není nad poznání. Omlouvám se kamnům i odborníkovi a už se těším, jak na noc zavru komín i protitah; což jsem také bezvadně provedl, s poněkud hrdým pocitem strojvůdce, který řídí rychlíkovou lokomotivu. A ráno běžím nejprve k řeřavému srdci domu. Svítí skutečně a hřeje; svítilo věrně celou noc, zatímco já jsem spal. Teď jenom nasypat koks, a rozžhaví se to živým a horoucím plamenem. Tak tedy jsme nasypali koks; a řeřavé srdce pokojně zhaslo.

Volám bouřlivě odborníka a žaluji na něj i na kamna. Odborník poslouchá s lhostejností, jež se mi zdá cynická; pak se jen zdálky podívá na kamna a procedí mezi zuby: "No jo, když jste nechali zavřený komín a protitah."

Bože, nic není jednoduššího než tohleto: večer se to zavře, ráno se to zase otevře, a je to. A kamna skutečně hoří jako blázen. Srdce domu řeřaví za slídovými okénky a dýše klenutou hrudí. Není nad poznání. Jenomže čtvrtého dne se to nechce a nechce nějak rozhořet. Bliká to ospale a skomíravě pod vlažnými plechy; vypadá to povážlivě jako pacient. Volám bouřlivě odborníka a zahrnu ho prudkými protesty. Odborník mlčí, saje svou mokrou cigaretu a pak povídá: "No jo, ale to musíte někdy vynést popel; máte rošt docela zacpaný."

Právě co tyto řádky píšeme, nechce to zase nějak hořet. Šilhám od psacího stolu ke kamnům, jež dnes bohužel po mně nechtějí šilhat svým červeným pohledem. Už nevolám odborníka; chci, aby si zvykla na mne, a ne na cizího člověka. Nevím, která maličkost jim schází tentokrát; věřte, nejtěžší ze všeho je vynalézt samozřejmosti. Nebo se řeřavé srdce domu rozpálí z nějakého vlastního vnuknutí; není radno zasahovat do věcí tak citlivých.

A je to vlastně jako s lidským srdcem. Nejčastěji je poraníme tím, že zapomeneme na nějakou maličkost. Něco se ráno nebo večer mělo stát, a nevzpomněli jsme na to: tu to něčí lidské srdce potemní a pohasne, jako by stonalo. Něco se mělo otevřít či zavřít, něco přidat nebo ubrat, čert si to pamatuj; ale srdce se nemůže jaksi dostat přes tu opomenutou maličkost nebo zanedbanou samozřejmost.

Hle, hasnoucí kamna začala sama od sebe prskat. Čekal jsem to od nich; věděl jsem, že jejich rozladění přejde samo sebou, jako u hodných lidí. Ještě chvíli potrvá, než zapomenou na to, co jsem jim dnes zůstal dlužen; ale pak se rozhoří jako domácí oltář a vše bude neskonale v pořádku: já i moje kamna.

Lidové noviny, 30, 6.12.1922, č. 611, s. 1-2.